

Magyar Fűtési és Szellőztetési Berendezési Vállalat

Budapest, IX., Márton-ucca 35/a. Telefon: J. 340-71.

Központi fűtés, Szellőztetés, Vizvezeték és csatornázás.

mely a főforgalomtól mentesen való megközelítést teszi lehetővé, itt is 12 m. széles.

A Rákóczi út befejezése az áthidalásnál árkászerűen van elgondolva. Ez szép architektonikus megoldásra nyújt alkalmat és lehetővé teszi az út kibővítését. Ezt a kibővítést egyrészt az áthidalás pilléreinak a vastagsága, másrészt a villamosállomás járdaszegélyének közbeékelődése teszi szükségessé. Így megoldást nyer az, hogy az áthidalás alatti kocsiforgalom területe szélesebb, mint a Rákóczi úton. A pillérek közötti tiszta távolság ugyanis 10 m. Az egyirányú kocsiforgalom egy-egy pillérközben bonyolódik le. A Rákóczi úton az ennek megfelelő terület 7 m. széles. Ezenkívül 12 m. széles terület áll a villamosok rendelkezésére, tehát egy ilyen szigetperon szélessége 3 m. Ezeknek a szigetperonoknak a hossza több mint 40 m., négy villamos kocsit megállását biztosítva egyszerre. Az áthidalás után a járdát kibővítik 11-11 m-re. Itt egy téren találjuk magunkat, melynek szélessége 56 m. és melynek két oldalát ke. középület egyforma homlokzatai képezik, nagy nyílt lépcsőkkel, monumentális falnyílásokkal. Ez a tér közvetlen kapcsolatban van, illetve egy részét képezi annak a nagy térnek, amely a középületek homlokzata előtt alakul. A tér egész területe 8540 m² vagyis 1.5-szer akkora, mint a Kálvin tér.

A Nemzeti Színház előtt 1370 m² a járdaterület, a másik középület előtt 1060 m². Az épületek körüli és a tér összes járdafelülete 4917 m². 2 m²-re 5 embert számítva a járdán, több mint 12.000 ember helyezkedhet el. A körutakon úgy fektethetők le a villamos kocsik szigetperonjai, hogy a kocsiforgalom területe nem szűkül. A szigetperonok szélessége itt is 3 m. s hosszúságuk meghaladja a 45 m-t is. Az itt közölt vázlat tájékoztathat bennünket arról, hogy milyen képet kapnánk a Kosuth Lajos utcából kilépve.

Természetesen az egész rendezés maga után vonja azt, hogy a három épületet az áthidalással egyetemben összhangban kell megtervezni és egyszerre fölépíteni. Elképzelhető az áthidalásnak olyan tervezése is, hogy egy-két emeletor áthalad az ucca felett. Így a tér kialakítás egyetlen közkiadását, az áthidalás költségeit is ökonomizálhatnák. Az áthidalás tetején Európa legérdekesebb „Terassen kaffee“-ját lehetne megteremteni.

Csatolható lenne ez a terület az Akadémia épületéhez. Érthető, ha az Akadémia jövedelmezővé akarja tenni vagyonát, de épenességgel nem méltó hozzá, ha ezt egy bérkaszárnnyával vagy egy üzletházal kivánja elérni. Építsen erre a pompás helyre egy elegáns auditoriumot, egy intim hatású előadótermet, ami éreztetben hiányzik Budapestnek. A Zeneakadémia kis terme erre a célra kényelmetlen és rossz, még vidéki igényeknek is. Kamarazenének és irodalmi előadásoknak építsen egy méltó otthont, amihez előkelő éttermeknek sorozatát csatolhatná, ehhez járulna még a magasba épített kávéház szentációja. Az Akadémia nem jelent okvetlenül megrögzött konzervatívizmust. Legyen szűcsőve a finom irodalomnak, muzsikának és adjon pódiumot a kamara muzsikának is. Alkosson egy kamara termet a legnagyobb luxussal berendezve és nem fog rossz üzletet csinálni. Az étterem meg a kávéház ezen a helyen és a vázolt körülmények között különösen nagy bérösszeget jelent.

A „Fehér Hattyu“ telek ezzel a szabályozással predesztinálva van egy üzletház számára. Hatalmas uccafrontja és árkados átjárója van, ezenkívül a közlekedés és a kultura központjában fekszik.

Nem az állami milliók luxus céljára való kidobását jelenti ez a terv, nem egy Brandenburger Thort építenénk vele. Azt jelenti, hogy össze kell hangolnunk a szépség, a célszerűség és a gazdaságosság követelményeit az adott körülményekkel. Ezt a vázlatot még sok munka kell, hogy kövesse. A Közmunkák Tanácsának a várossal, a Kultuszminiszteriummal, a Tudományos Akadémiával és a BESZKART-tal egyetértésben kell megalkotnia ezt a tervet. Nagy odaadással és körültekintéssel kell megfontolni mindent, mert kényes és nehéz kérdések sora fog felmerülni; de a jó megoldás Budapest büszkeségét jelentheti.

Az első pillanatban talán mésznek és indokolatlannak tűnő idea az igazságot rejti magában. Az igazság pedig győzni fog! Hinnünk kell abban, hogy 1937-ben a Nemzeti Színház centennáriuma az új színház lépcsőjéről erre a tere fogunk alátekinteni. A régi színház helyén a nagy színház emléke fogja

Szines »Gyémánfbeton« burkolatok
ACÉLBETON DR. KLEINLOGEL vezérképviselője:
Budapest, V., Zoltán-ucca 13. Tel.: L. 990-54.

megihletni azt a kevés művészt, akik újra felléphettek régi dicsőségük helyén, de az új színház új színpadán. A másik sarkon pedig diadalívvel összekötve a múlt nagyságaival az ifjú művészet otthona ragyog. A fellöbögött reflektorfényben csillogó ívek alatt a jövő Magyarország szabad népének nagy tömege özőnlük át. Ez az elgondolás nem szabad, hogy

álom maradjon, itt össze kell tartani minden munkás kéznek, minden igazságért, szépségért küzdő magyarnak. Állni kell annak a térnek, amely magába fogadja a nemzeti művészetek otthonait, aminek egyik oldala a régi Hatvani kapu emlékével: a múlt, vele szemben a másik oldala egy reményteljes gigászi hármaskapu: a jövő. **Kafka Péter okl. építész.**

órában is az Ön érdekét szolgálom, amikor felhívom rá figyelmet, hogy **vevői mind elmaradnak,** ha újévkor nem ajándékozza meg őket Auer-féle asztali vagy zsebelőjegyzési naptárral, tehát azonnal rendeljen Auer Ignác naptárkiadó vállalatnál, Budapest, VIII., Baross-ucca 80. — Telefon: József 386-02.

Budapest székesfőváros építkezési és kulturális fejlődése a statisztika tükrében

Közlő: Hegedüs Márton
 II. RÉSZ.

A lakóházak periferiális megosztottságát az az alanti adatok világítják meg legjobban:

Budapest		Beltelek		Kültelek	
1923	—	—	151	—	95
1924	—	—	248	—	189
1925	—	—	206	—	154
1926	—	—	352	—	278
1927	—	—	677	—	498

Az 1927. évi építkezési lakóházakban a következőképpen oszlik meg, kerületek szerint:

Kerület	Belső területre:		Külső területre:	
	Beltelek	Kültelek	Beltelek	Kültelek
I. kerület	255	174	—	—
II. „	56	35	—	—
III. „	101	77	—	—
Jobbpart	412	286	—	—
IV. kerület	2	—	—	—
V. „	21	—	—	—
VI. „	69	60	—	—
VII. „	77	72	—	—
VIII. „	9	—	—	—
IX. „	11	4	—	—
X. „	76	76	—	—
Balpart	265	212	—	—
Összesen	677	498	—	—

Amint fentebb mondtuk, az építkezések közel 40%-a kültelekre esik. Városrendezési szempontból ez a széttagoltság semmi esetre sem előnyös, sőt mindenesetre károsabb, mert azoknak a területeknek közművekkel való ellátása nagy összegeket reprezentál.

Az új lakóházak 1927-ben emeltek és kerületek szerint, belterületi, illetőleg külterületi megosztottsága a következőképpen alakul:

Kerület	fszt	Kültelek					
		I	II	III	IV	V	VI
I.	151	60	15	20	7	2	255
II.	23	20	9	1	1	2	56
III.	80	12	4	5	—	—	101
Jobbpart	254	92	28	26	8	4	412
IV.	—	1	—	—	—	—	2
V.	—	—	—	3	5	13	21
VI.	56	2	2	4	3	2	69
VII.	58	6	4	3	3	3	77
VIII.	—	—	—	2	1	6	9
IX.	1	3	—	3	2	2	11
X.	65	2	—	7	1	1	76
Balpart	180	14	6	22	15	28	265
Összesen	434	106	34	48	23	32	677

Amint látható, az építkezések túlnyomó részben földszintes lakóházak, családiházak és aránytalanul kevés a modern 5-6 emeletes lakóház. Az új lakóházak, melyeket 1927-ben emeltek, a lakószobák számát illetőleg a következő adatok szerint tagozódnak:

Általában termeltek: 8268 lakást. Budapest belterületére esik ebből 6117 lakás, a kültelekre pedig 2151.

A lakások megoszlása lakószobák szerint belterületen: 2527 egy szobás, 1440 kétszobás, 854 háromszobás, 279 négyszobás, 180 hatszobás (6117.)

Külteleken: 1109 egyszobás, 518 kétszobás, 249 háromszobás, 155 négyszobás, 60 ötszobás, 60 hatszobás. (2151.)

Az új lakóházak a falazat minősége szerint 1927-ben a következőképpen alakul:

Beltelek: 571 kő-tégla, 74 vasbeton, 6 faváz, 2 vályog, 24 egyéb anyag, összesen 677.

Kültelek: 441 kő-tégla, 28 vasbeton, 5 faváz, 2 vályog, 22 egyéb, összesen 498

A tetőzet minősége pedig a következő:

Beltelek: 420 cserép, 89 pala, 155 eternit, 4 bádóg, 3 kátránylemez, 4 facement, 1 vasbeton, 1 egyéb, összesen 677.

Kültelek: 349 cserép, 50 pala, 92 eternit, 3 bádóg, 2 kátránylemez, 2 facement, összesen 498.

A lakóházak a szobák száma szerint 1927-ben:

Beltelek: 428 öt szobával, 97 tíz szobával, 31 husz szobával, 17 harminc szobával, 8 negyven szobával, 6 ötven szobával, 3 hatvan szobával, 12 hetven szobával, 6 nyolcvan szobával, 3 kilencven szobával, 3 száz szobával, 11 egyszázhuszonöt szobával, 6 százötven szobával, 40 egyszázötvennél több. (Összesen 677.)

Kültelek 383 ötszobás, 64 tízszobás, 17 husz-

szobás, 9 harminc szobás, 3 negyven szobás, 3 ötvenszobás, 1 hetvenszobás, 1 százhuszonöt szobás, 2 százötven szobás, 15 százötvennél több (összesen 498.)

Érdekés az 1927-ben épült lakóházak statisztikája az építési költségek szempontjából:

Beltelek: 141 ötezer pengő, 144 tízezer, 57 tizenötezer, 58 huszezer, 34 huszonötezer, 26 harmincezer, 25 harmincötezer, 10 negyvenezer, 4 negyvenötezer, 9 ötvenezer, 7 hatvanezer, 20 hetvenezer, 7 nyolcvanezer, 5 kilencvenezer, 3 százezer, 14 százötvenezer, 26 kétszázötvenezer, 15 háromszázötvenezer, 12 háromszázötvenezer, 15 négyzázötvenezer, 6 ötszázötvenezer, 18 hétszázötvenezer, 9 egymillió, 3 egymillió pengőn felül. (Összesen 677 lakóház.)

Kültelek: 137 ötezer pengő, 127 tízezer, 52 tizenötezer, 46 huszezer, 24 huszonötezer, 19 harmincezer, 20 harmincötezer, 6 negyvenezer, 3 negyvenötezer, 6 ötvenezer, 4 hatvanezer, 12 hetvenezer, 3 nyolcvanezer, 4 kilencvenezer, 1 százezer, 5 százötvenezer, 8 kétszázötvenezer, 7 kétszázötvenezer, 6 háromszázötvenezer, 4 háromszázötvenezer, 2 négyzázötvenezer, 1 egymillió, 1 egymillió pengőn felül. (Összesen 498 lakóház.)

Ezzel szemben például a német városok építőipari tevékenysége összehasonlíthatatlanul nagyobb, ugyancsak a lakástermelés is azzal a megkülönböztetéssel, hogy tömeglakásos bérház építkezés ott a legminimálisabb.

Az épületek kulturális és higiénikus berendezésére vonatkozólag a következők számadatok világítanak rá fővárosunk jelenlegi állapotára: 19.506 lakóháza közül vizvezeték van 16.761-ben. Nincs 2635-ben. 110-ben nem tudni.

Gázvezeték: 11.065-ben van, 8242-ben nincs, 199-ben nem tudni.

Villanyvezeték: 15.485-ben van, 3866-ban nincs, 155-ben nem tudni.

Felvonó készülék összesen és általában 1917 házban van.

Központi fűtés pedig 816 lakóházban és 424 egyéb épületben; összesen tehát 1240 épületben van.

A külföldi városokhoz viszonyítva pl. a vizellátás kérdése a következő:

Város	Lakással	Házzal	Bekapcsolva
Budapest	960.995	21.631	81.3%
Amsterdam	718.046	57.330	96.1 „
Berlin	4.093.428	—	100 „
Birmingham	919.444	210.258	98.7 „
Dresda	624.000	—	98.4 „
Köln	707.507	43.602	99.6 „
Liverpool	1.027.189	224.753	100 „
London	7.000.000	1.174.412	100 „
Lyon	562.000	21.000	75 „
Milano	760.227	25.000	100 „
Moszkva	2.018.286	29.585	36.5 „
München	690.000	—	96.3 „
Páris	2.871.429	87.010	100 „
Prága	725.196	22.363	82.7 „
Róma	803.772	18.000	100 „
Varsó	1.015.426	11.577	59.7 „
Wien	1.873.609	46.113	92.2 „

A fenti adatok hangosan szólnak hozzánk. Sok a munka, sok a tennivaló.

A több százezer dolgozó kéznek bőségesen kerülne munka, akadna bőven alkotnivaló.

És azok, akik számok nélkül szoktak beszélni, akik levegőből vett statisztikai adatokkal dolgoznak, merüljenek el kissé adataink tanulmányozásában.

Különös gondot fordítottunk arra, hogy igazolhassuk, miszerint teljesen téves egyesek olyirányú kijelentése, hogy Budapest lakásbőség van, Budapest főszeles a lakástermelés. Nem áll, mert ha Budapest lakásbőségét vizsgáljuk és esetleg a fenti adatokkal összehasonlítjuk, úgy könnyen megállapíthatjuk, hogy még sok kívánni valónk van, ha az európai kultúrárosok nivóját el akarjuk érni.

Igen, a normális szaporodás, a városok indusztrializációs folyamata, egyenesen parancsolóan írja elő, hogy építenünk kell, építeni és újra építeni.

Mert, amint már annyiszor mondtuk: „my house is my castle”, „az én házam, az én váram” — az én házam, az én erősségem, az én házam az én és családom mentővárá — minden munkának, kulturának és erkölcsi megnyilatkozásnak valóságos fundamentuma. A jó és higiénikus ház, a jó és higiénikus lakás a jövő nemzedékünk és egész nemzeti fejlődésünk társadalmi bölcsője.

Edur szab. önfelszívó turbínaszivattyú. főként automatus hávízellátó berendezésekhez

SIVATAPÉK bármely célra és üzemre. = Tűzfacs. kenderék =

Gyöző Béla és Társa KÉRJEN ÁRJEGYZÉKEI. Budapest, Béró Acél-ú. 3. (Vigszínház mellett.) Telefon: Teréz 242-77. **ÁLLANDÓ NAGY KÉSZLET!**

Stöhr

TOVÁBBITHATÓ SZÁLLÍTÓSZALAGOK mindenféle járművek és vasuti kocsik hajók stb. megrakására és kiürítésére, bányatermek, kocsz, szén, valamint mindenféle építési anyagok szállítására és felhalmazására, építkezési árkok kiemelésére, azonnal rakományról szállítható.

Szállítógépek és mindenféle felvonók Magyarországi vezérképviselő:

WILHELM STÖHR, OFFENBACH A. M. Spezialfabrik für Transportanlagen und Aufzüge. **HOFFMANN IMRE** műszaki Irodája, BUDAPEST, III., Föld-ucca 51. — Telefon: Automata 622-06.

SZEKELY FARAGÓ VASGERENDÁK

JO GYORS OLCSO

VASBETON ÉPÍTÉSI VÁLLALAT **SZEKELY és FARAGÓ** BUDAPEST II. RETEK U. 69 TELEFON AUT. 532-28.